

Wspieranie samodzielności dziecka u progu szkoły.

Wspierając samodzielność dziecka należy pamiętać o jego możliwościach rozwojowych i typowym dla danego wieku sposobie funkcjonowania.

Typowy 6-latek:

- jest hałaśliwy, trudny dla otoczenia;
- przeżywa gwałtowne emocje, wpada w skrajności;
- wiele wymaga od innych, stawia żądania;
- sprzeciwia się, jest nieustępliwy, dyskutuje;
- przy dobrym nastroju - entuzjastyczny, ciekawy świata, ekspansywny, chętny do pomocy;
- trudno mu pogodzić się z krytyką, przyznać do winy;
- oszukuje, by wygrać, kłamie;
- mogą zdarzać mu się drobne kradzieże.

Wskazówki:

- Uciekaj się do podstępów, przymykaj oko na liczne nieszczęśliwe wypadki tak często jak tylko możesz.

Typowy 7-latek:

- jest skryty, patrzy, słucha, pozostaje na uboczu;
- potrzebuje miejsca, w którym czuje się bezpiecznie;
- jego ręce są w nieustannym ruchu;
- ociąga się z reakcją, nie słyszy poleceń, zapomina;
- wymaga od siebie zbyt wiele;
- ma zdecydowanie złe i dobre dni: często jest markotny, chimeryczny, osowiały;
- jest przekonany, że nikt go nie lubi, wszyscy są przeciwko niemu.

Wskazówki:

- Życzliwie słuchaj rozlicznych skarg i nie bierz ich zbyt poważnie (najprawdopodobniej ani nauczyciel nie jest tak zły, ani rówieśnicy wredni).
- Uwzględnij skłonność do zapomniania i niesłyszenia (krótkie polecenia, przypomnienia).

Typowy 8-latek:

- jest ekspansywny, szybki, żądny nowych doświadczeń;

- przecenia swoje możliwości;
- łatwo się dyskredytuje – „nic mi nie wychodzi”;
- wbrew pozorom jest bardzo wrażliwy;
- robi coś raczej dla nagrody, niż z chęci niesienia pomocy;
- lepiej niż 7-latek spełnia adresowane do niego polecenia, czasem się ociąga, dyskutuje;
- jest chętny do relacji z innymi, interesuje się nie tylko tym, co ludzie robią, ale też, co myślą.

Wskazówki:

- Broń dziecko przed zbyt intensywnym poczuciem klęski i nadmierną samokrytyką – warto kierować jego uwagę na to co może zrobić.
- Wydawaj krótkie, hasłowe polecenia (unikaj dyskusowania) lub instrukcje bardzo szczegółowe, precyzyjne.

Każdy etap rozwoju wiąże się z określonymi zadaniami, służącymi rozwojowi osobowości.

Zadanie rozwojowe okresu przedszkolnego

Okres przedszkolny to wiek zabawy, w tym czasie u dziecka powinna wykształcić się **zdolność do celowego wytrwałego działania** opartego na poczuciu pewności siebie.

Blokowanie aktywności dziecka, nadmierna pomoc, okazywanie zniecierpliwienia może powodować pojawienie się poczucia bezradności, małowartościowości, tendencji do rezygnowania.

Zadanie rozwojowe wieku szkolnego

Zadaniem rozwojowym wieku szkolnego jest wykształcenie się **pracowitości**.

Dziecko poznaje zasady według, których funkcjonuje otaczająca je rzeczywistość i uczy się je stosować. Dzięki gorliwej pracy dziecko osiąga *poczucie kompetencji*. Doceniane za swój wysiłek czerpie satysfakcję z wytrwałości i pilności.

Nie odnosi się jedynie do nauki w szkole. Równie ważne jest wdrażanie dziecka do obowiązków domowych, zajęć sportowych i gier zespołowych.

Krytyka i wyśmiewanie, nieradzenie sobie z rozwiązaniem problemów może powodować **poczucie niższości** w sferze kompetencji, wiary we własne możliwości „produkcyjne” i społeczne.

W przyszłości skutkiem tego może być pasywność, brak wiary w siebie, bierno podporządkowywanie się.

Wspieranie rozwoju dziecka to przede wszystkim kształtowanie jego samodzielności.

- Uczeń samodzielny aktywnie poszukuje wiedzy, jest ciekawy świata, niestereotypowo wykonuje różne zadania. Zna zasady pracy i działa w oparciu o nie.

- Człowiek samodzielny staje się w efekcie twórczy. Nie boi się zaryzykować podejmowania nowych rozwiązań, próbować na wiele sposobów, ponosić konsekwencje własnych działań. Tego wymaga współczesny świat, który podlega ciągłym zmianom.

Warunki kształtowania samodzielności u dziecka:

1. Bezpieczeństwo emocjonalne (zaspokojenie podstawowych potrzeb, ale też jasne zasady – tylko dziecko, które ma postawione granice czuje się bezpiecznie)).
2. Wiara w siebie (pozytywny, ale adekwatny obraz siebie). Istotne, by dziecko czuło, że jest ważne, słuchane itp.
3. Zapewnienie możliwości działania;
 - niewyręczanie
 - zachęcanie do twórczości
 - dawanie wyboru
 - pozwalanie na wzięcie odpowiedzialności za efekty
 - współpraca.

Przykładowe sposoby wspierania samodzielności u dziecka:

1. Pozwól dziecku podejmować swoje decyzje, nawet jeśli są złe.
2. Zachęcaj do pomocy w domu, to da dziecku poczucie, że jest potrzebne.
3. Chwal, kiedy zrobi coś dobrze.
4. Jeśli nałożysz na dziecko jakiś obowiązek, zawsze go egzekwuj, a jeśli nie chce czegoś zrobić, daj mu wybór.
5. Nie wyręczaj.
6. Pozwól dziecku wykonywać swoje obowiązki samemu, ale bądź w pobliżu, na wypadek, gdyby samo poprosiło o pomoc.
7. Wypełniane przez dziecko obowiązki nie muszą być wykonane perfekcyjnie, tylko samodzielnie (nie poprawiaj po nim wykonanego zadania).
8. Pomagaj przy bardziej skomplikowanych zadaniach, np. dzieląc je na pojedyncze czynności.